

Nr 95

Av herr **Björk m. fl.**, *angående utlandssvenskarnas rösträtt.*

(Lika lydande med motion nr 140 i Andra kammaren)

Genom beslut av 1967 års riksdag beredes utlandssvenskar möjlighet att på vissa villkor delta i andrakammarval och folkomröstningar i Sverige.

Regeringens av riksdagen godtagna proposition i ämnet avvek i vissa avseenden från det förslag till lösning som 1962 framlades av 1955 års valutredning. Nämnade utredning hävdade bl. a., att starka skäl talade för att de svenska medborgare som — med bibehållande av sitt svenska medborgarskap — förvärvat utländskt medborgarskap bör uteslutas från möjligheten att efter anmälan bli upptagna i röstlängd här i riket. Innehav av utländskt medborgarskap i förening med bosättning utomlands gäve nämligen berättigad anledning till antagande att personen i fråga icke längre hade sin huvudsakliga anknytning till Sverige. I konsekvens härmed föreslog utredningen att i lagen om val till riksdagen skulle införas bestämmelse om att utlandssvensk, som önskade bli upptagen i röstlängden, hade att teckna försäkran på heder och samvete att han vore svensk medborgare och ej tillika innehade utländskt medborgarskap. — I de reservationer som var knutna till utredningens betänkande anfördes på denna punkt ingen avvikande mening. Det synes sålunda ha varit utredningens enhälliga åsikt att rätten till upptagande i röstlängd endast borde stå sådana svenska medborgare till buds som icke jämväl innehade utländskt medborgarskap. I utredningen ingick företrädare för olika partier.

I 1967 års proposition hävdades utan närmare motivering att den omständigheten att någon vid sidan av sitt svenska medborgarskap även har utländskt medborgarskap i och för sig inte borde hindra att han blir upptagen i röstlängd. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen förklarade justitieministern, att den av 1955 års valutredning föreslagna bestämmelsen vore meningslös, eftersom den som avgäve en falsk försäkran inte kunde bestraffas så länge han befann sig utanför Sverige. Vidare hänvisade justitieministern till att det redan förekommer att människor som har annat medborgarskap jänte ett svenskt medborgarskap har rösträtt och kan utöva denna rösträtt i Sverige.

Denna argumentering förefaller oss inte övertygande. 1955 års valutredning har hävdat att starka skäl talar för att i utlandet bosatta svenska medborgare, som samtidigt har utländskt medborgarskap, icke bör tillerkännas rösträtt. Till de av utredningen anförda skälen kan läggas, att det ur allmänt demokratisk synpunkt framstår som stötande att vissa personer genom att förvärva dubbelt medborgarskap därmed också skall kunna förvärva röst-

rätt i två länder. Även om det tills vidare endast skulle vara fråga om undantagsfall, kan folkomflyttningar i förening med en svårbedömd och svårkontrollerad utveckling i olika länder på medborgarskapslagstiftningen och vallagstiftningens områden tänkas väsentligt öka antalet sådana fall på längre sikt.

Den omständigheten att det i praktiken kan uppstå svårigheter att beivra fall av falsk försäkran i samband med ansökan om upptagande i särskild röstlängd synes oss inte utgöra tillräckligt skäl mot krav på sådan försäkran. Också i andra fall kan brott mot svensk lag vara svåra att beivra. Om lagen uttryckligen kräver försäkran, förefaller det osannolikt att något nämnvärt antal personer skulle avge falsk försäkran i syfte att bli uppförd i röstlängd. I avsaknad av en sådan bestämmelse lämnar man däremot fältet fritt för personer med dubbelt medborgarskap.

De fall som justitieministern åberopat, där personer med dubbelt medborgarskap kan utöva rösträtt i Sverige, synes avse här i landet bosatta svenska medborgare som samtidigt har medborgarskap i annat land. Här föreligger dock ingen fullständig parallellitet med utlandssvenskar med dubbelt medborgarskap. Eftersom de länder, som öppnar möjligheter till dubbelt medborgarskap, i allmänhet inte tillerkänner sina i utlandet bosatta medborgare rätt att delta i val i vederbörande land, uppstår inte samma problem som vid tillkomsten av utlandssvenskars rösträtt. Endast om principen att i utlandet bosatta medborgare skall tillerkännas rösträtt finge en mera utbredd internationell tillämpning — vilket tills vidare framstår som mycket ovisst — kan här uppstå mera betydande komplikationer. Detta är i och för sig ett skäl för internationell reglering av problemet om rösträtt för personer bosatta utanför sitt ursprungsland. Tills vidare kunde naturligtvis de fall, som justitieministern åberopat, utgöra skäl för att i vallagen införa uttrycklig bestämmelse om att personer med dubbelt medborgarskap måste välja i vilket land de önskar utöva rösträtt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till ändringar i lagen den 26 november 1920 (nr 796) om val till riksdagen, syftande till att förhindra att svensk medborgare, som samtidigt innehar medborgarskap i annat land, beredes möjlighet att delta i riksdags- eller parlamentsval i båda de länder, där han är medborgare.

Stockholm den 19 januari 1968

Kaj Björk (s)

Tage Johansson (s)

Lisa Mattson (s)

Torsten Hansson (s)

Arne Pettersson (s)
